

Sygn. akt I CZ 108/10

POSTANOWIENIE

Dnia 6 kwietnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Z. M.

przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Skarbu Państwa

o zobowiązanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 6 kwietnia 2011 r.,

zażalenia strony pozwanej na postanowienie w przedmiocie kosztów postępowania

w II instancji zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego (pkt 2.)

z dnia 17 lutego 2010 r.,

oddala zażalenie i zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 300 (trzysta) zł tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 17 lutego 2010 r. uwzględnił apelację pozwanego i zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 19 grudnia 2007 r. w ten sposób, że oddalił powództwo Z. M. przeciwko Skarbowi Państwa – Ministrowi Skarbu Państwa o zobowiązanie i zasądził od powoda na rzecz pozwanego 7 200 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za pierwszą instancję (pkt 1); kolejną kwotę 7 200 zł zasądził od powoda na rzecz pozwanego z tytułu zwrotu kosztów procesu za drugą instancję (pkt 2). Dalszą kwotę 5.400 zł – Sąd odwoławczy zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym (pkt 3). Ponadto Sąd Apelacyjny orzekł o obowiązku uiszczenia przez powoda kosztów sądowych.

Wyrok Sądu drugiej instancji zapadł po powtórnym rozpoznaniu sprawy, w której poprzednie orzeczenie wydane przez ten Sąd w postępowaniu apelacyjnym zostało uchylone przez Sąd Najwyższy. Uzasadniając rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że kierował się zasadą odpowiedzialności za wynik sporu i orzekł zgodnie z treścią art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Postanowienie dotyczące kosztów postępowania za drugą instancję zaskarżył pozwany w zakresie, w jakim nie został uwzględniony jego wniosek o zasądzenie na jego rzecz dalszej kwoty 3 600 zł jako zwrotu kosztów postępowania odwoławczego. Wniósł o zmianę postanowienia w zaskarżonej części przez zasądzenie od powoda dodatkowo 3 600 zł kosztów za drugą instancję oraz o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego. Zarzucił, że prawidłowo obliczone koszty postępowania za drugą instancję, jakie mu przysługują, winny wynosić łącznie 10 800 zł (dwukrotnie po 5 400 zł), z uwagi na to, że sprawa była dwukrotnie rozpatrywana przez Sąd Apelacyjny i za każdym razem obrona prowadzona przez pozwanego była celowa.

Powód wniósł o oddalenie zażalenia i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Pozwany w swoim rozumowaniu przyjął za podstawę pogląd o dwukrotnym rozpoznawaniu sprawy w postępowaniu apelacyjnym (każde z tych postępowań zakończyło się wydaniem wyroku), co – jego zdaniem – uzasadniało przyznanie kosztów zastępstwa procesowego za każde z tych postępowań z osobna.

Podstawą przyznania stronie wygrywającej sprawę kosztów procesu są przepisy art. 98 i nast. k.p.c., precyzujące, że strona przegrywająca obowiązana jest zwrócić na żądanie przeciwnika koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.), przy czym do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i niezbędne wydatki jednego adwokata (art. 98 § 3 k.p.c.). Wynagrodzenie adwokata regulują odrębne przepisy (art. 98 § 4 k.p.c.), a stronom reprezentowanym przez radcę prawnego lub rzecznika patentowego oraz Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata (art. 99 k.p.c.).

W postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym pozwany był reprezentowany przez radcę prawnego, wobec czego określenie wysokości wynagrodzenia jego pełnomocnika, należnego za postępowanie apelacyjne, wymaga zastosowania przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.). Rozporządzenie w § 12 ust. 1 pkt 2 określa stawki minimalne „za prowadzenie spraw w postępowaniu apelacyjnym” przed sądem apelacyjnym. Przy wyznaczeniu zakresu pojęcia „prowadzenie sprawy w postępowaniu apelacyjnym” odwołać się trzeba do przepisów normujących to postępowanie, zamieszczonych w art. 367 i nast. k.p.c. W przepisach tych postępowanie apelacyjne toczy się na skutek wniesienia apelacji od wyroku sądu pierwszej instancji (art. 367 § 1 k.p.c.),

proawdzone jest przez sąd wyższej instancji (art. 367 § 2 k.p.c.), który rozpoznaje sprawę w zasadzie w granicach apelacji (art. 378 § 1 k.p.c.) i orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji i w postępowaniu apelacyjnym (art. 382 k.p.c.) oraz - co do zasady - w zakresie żądań zgłoszonych przed sądem pierwszej instancji, ponieważ zmiany powództwa są ściśle limitowane w art. 383 k.p.c. Jeżeli strona przeciwna nie wniosła apelacji, to zmiana wyroku nie może nastąpić na niekorzyść strony wnoszącej apelację (art. 384 k.p.c.). Zakres postępowania apelacyjnego wyznacza więc treść żądań objętych sporem, przedmiot i treść orzeczenia sądu pierwszej instancji i zakres zaskarżenia apelacją. Nie budzi wątpliwości, że po uchyleniu wyroku sądu apelacyjnego i przekazaniu sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania przez Sąd Najwyższy te elementy pozostają tożsame. Ewentualne zmiany mogą jedynie wiązać się z uchyleniem wyroku sądu odwoławczego w części, a nie w całości, ale także wówczas przedmiotem rozpoznania będzie ta sama sprawa i trafność tego samego orzeczenia sądu pierwszej instancji zaskarżonego tą samą apelacją. Jedyna różnica będzie polegała na zmniejszeniu wycinka badanego sporu. W tych okolicznościach nie można zgodzić się z pozwanym, że postępowanie apelacyjne toczące się po uchyleniu wyroku Sądu Apelacyjnego przez Sąd Najwyższy i bezpośrednio poprzedzające wydanie wyroku zawierającego kwestionowane rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, było nowym, innym postępowaniem apelacyjnym w rozumieniu § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. Czynności sądowe podejmowane przez Sąd Apelacyjny i strony przy ponownym rozpoznaniu sprawy były kontynuacją postępowania apelacyjnego zapoczątkowanego wniesieniem przez pozwanego apelacji od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 19 grudnia 2007 r., którego dotychczasowy wynik został skasowany. Cały czas zatem toczyło się to samo postępowanie apelacyjne, a nie dwa różne postępowania. Stanowisko takie Sąd Najwyższy zajął już w postanowieniu z dnia 10 lutego 2011 r., wydanym w sprawie IV CZ 109/10, nie publ., stwierdzając m.in. że „w sytuacji, gdy sąd drugiej instancji orzeka ponownie, po uchyleniu jego wyroku przez Sąd Najwyższy i przekazaniu mu sprawy do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego, to przy rozstrzygnięciu o kosztach postępowania

apelacyjnego powinien mieć na uwadze ostateczny wynik tegoż postępowania apelacyjnego (a nie postępowań apelacyjnych) i wysokość kosztów poniesionych przez strony w jego toku oraz wysokość kosztów postępowania kasacyjnego (por. postanowienie SN z dnia 7 października 2010 r., sygn. akt IV CZ 34/10, niepubl.), bez względu na fakt dwukrotnego orzekania w postępowaniu apelacyjnym przez sąd odwoławczy”.

Pełnomocnikom stron przysługiwało zatem za postępowanie apelacyjne jedno wynagrodzenie, a złożony, dwuetapowy przebieg postępowania powinien zostać uwzględniony przy określaniu wysokości wynagrodzenia. Tak też uczynił Sąd Apelacyjny który ustalił koszty na poziomie wyższym niż stawki minimalne wynagrodzenia radcy prawnego.

W konsekwencji zażalenie pozwanego okazało się nieuzasadnione i podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i art. 99 k.p.c. i § 12 ust. 2 pkt 2 cytowanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r.